

Кушнір Оксана Климівна,
*к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Брушневський Сергій Сергійович,
*магістрант кафедри економіки підприємства,
Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА

Облік зобов'язань підприємства має особливе значення в організації бухгалтерського обліку. Ефективний контроль за зміною динаміки зобов'язань має забезпечувати об'єктивну оцінку фінансового стану та ліквідності підприємства. Актуальність дослідження організації обліку поточних зобов'язань визначається тим, що наукові розробки щодо облікових реєстрацій та методології відображення зобов'язань у фінансовій звітності не отримали належної оцінки. Це пояснюється ще і тим, що немає єдиного підходу до визначення поняття «поточні зобов'язання». Для цього вчені застосовують різні категорії, поняття та терміни, а саме: зобов'язання, заборгованість, розрахунки; короткострокові та поточні зобов'язання тощо. Завданнями організації обліку поточних зобов'язань є організація чіткого документування розрахунків, правильне нарахування податків і зборів, своєчасність сплати податків і зборів, правильне документальне оформлення і відображення на рахунках аналітичного і синтетичного обліку, правдиве відображення інформації у звітності та примітках до неї. Досить вагому частину зобов'язань займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги і є найпоширенішим видом зобов'язань. Частка зобов'язань перед постачальниками та підрядниками постійно зростає і пояснюється тим, що даний вид заборгованості є порівняно дешевою відстрочкою порівняно з банківським кредитуванням. Однак, потрібно дуже обережно поводитися з кредиторською заборгованістю, адже значні її розміри можуть призвести до негативних наслідків.

Зобов'язання виникають через існуючі (завдяки минулим операціям або подіям) борги підприємства чи щодо передачі певних активів або надання послуг іншому підприємству в майбутньому. Поточні зобов'язання характеризуються:

- конкретними економічними ресурсами (поверненню підлягають ресурси або їх грошовий еквівалент – залежно від умов договору);
- адресністю (ресурси повертаються позикодавцю або іншій третій особі за дорученням позикодавця);
- строком погашення заборгованості;
- винагородою за користування ресурсами;
- санкціями та порушеннями договірних зобов'язань за термінами й сумами погашення заборгованості [1, с. 45].

Для обліку поточних зобов'язань необхідно здійснювати такі процедури:

- 1) визначити за статтями фінансової звітності межу суттєвості;
- 2) установити, які саме суми відображені у фінансовій звітності, та розглянути первинні документи й договори, внаслідок яких вони виникли;
- 3) за загальною кількістю прибуткових документів і сумою отриманих авансів сформувати вибірку;
- 4) методом запиту та підтвердження перевірити реальність існування контрагентів і суму залишку;
- 5) визначити за допомогою повторного проведення процедур результат операцій та необхідність їх відображення у фінансовій звітності [2, с. 199].

Під час організації обліку зобов'язань на підприємстві велику увагу необхідно приділити питанню обрання відповідної форми обліку для кожного окремо взятого суб'єкта господарювання. Вибір відповідної форми здійснюється керівництвом підприємства на основі розміру підприємства і напрямку його діяльності. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3] визначено право суб'єкта господарювання самостійно обрати одну з форм обліку. На сьогодні застосовуються такі форми: меморіально-ордерна, журнальна, автоматизована, спрощена або ж проста. Обрана форма ведення обліку впливає на ефективність діяльності підприємства в цілому. Першочерговими завданнями організації обліку поточних зобов'язань є раціоналізація самого обліку, забезпечення керуючого апарата оперативною інформацією про стан поточної кредиторської заборгованості підприємства для прийняття зважених управлінських рішень [4].

Отже, наявність поточних зобов'язань є нормальним станом будь-якого діючого підприємства, тому що вони є основою взаємозв'язків між суб'єктами господарювання. Саме раціональна організація обліку поточних зобов'язань сприяє зміцненню договірної та розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності обігових коштів, а отже, поліпшенню фінансового стану підприємства. Під час відображення поточних зобов'язань у системі бухгалтерського обліку та здійснення їх аналізу повинен враховуватися вплив їх трансформації на реалізацію принципів обліку, які реалізуються на відповідних етапах життєвого циклу зобов'язань в процесі їх визнання, оцінювання, зміни та припинення.

Список використаних джерел:

1. Чернікова І.Б., Гладій І.О. Теоретичні основи обліку поточних зобов'язань у системі управління. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2018. Вип. 2. С. 41-51.
2. Орлов І.В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія : [монографія]. Житомир : ЖДТУ, 2010. 400 с.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-IV від 16 липня 1999 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Панфілова О.А. Основні завдання організації поточних зобов'язань підприємства. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1293/1/%D0%9F%D.pdf> (дата звернення: 16.11.2023).